

Aan Staatssecretaris IenW

nota

Kamerbrief en impactscan TEN-T Spoor

TER BESLISSING

Datum

6 oktober 2023

Onze referentie

IENW/BSK-2023/236788

Opgesteld door

Bestuurskern

Dir. Openbaar Vervoer en

Spoor

Veiligheid en Goederen

Beslistermijn

13 oktober 2023

Bijlage(n)

6

Aanleiding

De Europese Commissie (EC) heeft in december 2021 een herzieningsvoorstel gepubliceerd voor de verordening voor het trans-Europese Transport Netwerk (TEN-T). In december 2022 heeft de Transportraad (Raad) zijn positie ten opzichte van het Commissievoorstel vastgesteld. Op basis van deze Raadspositie heeft u ProRail gevraagd om een update van de eerdere uitvoeringstoets¹, de zogeheten impactscan. U bent onlangs over de uitkomsten van de impactscan geïnformeerd². De uitkomsten van de impactscan zijn gebruikt om de inzet van Nederland te bepalen voor de reeds gestarte trilogen (onderhandelingen tussen Raad, Europees Parlement (EP) en EC) over het herzieningsvoorstel TEN-T.

Geadviseerd besluit

U wordt geadviseerd de concept-Kamerbrief (bijlage 1) te ondertekenen en deze samen met de impactscan (bijlage 2) en de overige bijlagen te verzenden naar de Tweede Kamer.

Kernpunten

- In de brief informeert u de Tweede Kamer over de uitkomsten van de impactscan. De impactscan is uitgevoerd op basis van het akkoord in de Transportraad van 5 december 2022 waarin de eisen en het kaartmateriaal van het TEN-T netwerk zijn vastgelegd. Vervolgens geeft u een appreciatie van de bevindingen en gaat u in op wat dit betekent voor de nadere Nederlandse inzet tijdens de reeds gestarte trilogen. Daarnaast heeft de Tweede Kamer een motie aangenomen over de opname van de Lelylijn op het uitgebreid kernnetwerk³. Plaatsing op het uitgebreid kernnetwerk houdt realisatie per 2040 in, inclusief ERTMS, elektrificatie en voldoen aan de 160 km/uur vereiste. Het EP heeft een amendement met dezelfde strekking aangenomen. In de brief geeft u ook aan wat de inzet is voor de andere grensoverschrijdende trajecten Enschede – Munster en Emmen – Rheine. Het EP vraagt in zijn aangenomen amendementen beide trajecten op het TEN-T uitgebreid netwerk te plaatsen. Plaatsing op het uitgebreid TEN-T netwerk houdt realisatie per 2050 in en voldoen aan elektrificatie en ERTMS;

¹ Kamerstukken 29984 nr. 994

² IENW/BSK-2023/242074

³ Kenmerk 35925 A, nr. 68

- Volledige implementatie van de TEN-T verordening per 2030/2040/2050 betekent een zeer grote financiële opgave voor de toekomstige investeringsagenda van het Rijk die onvoldoende gedekt is door het mobiliteitsfonds. Deze opgave kan verkleind worden door in te zetten op reducties van / uitzonderingen op de eisen van TEN-T waar het kan (bijvoorbeeld bij vereiste 160 km/uur) en door een gerichte, gefaseerde implementatiestrategie. Ook zal een beperkt deel kunnen worden gefinancierd uit de Europese fondsen. Echter ook met deze maatregelen zullen beschikbare financiële middelen daarvoor waarschijnlijk onvoldoende zijn. Implementatie van TEN-T in Europa en daarmee in Nederland is wel van groot belang voor de Nederlandse mobiliteit en economie waaronder de achterlandverbindingen van de havens. Inzet op het verkrijgen van ontheffingen zal maar beperkt mogelijk zijn. Daarmee is het van belang de opgave van TEN-T implementatie te agenderen bij volgende kabinetten;
- U geeft aan dat implementatie van de TEN-T verordening aanzienlijke baten kent voor het spoorvervoer en nauw aansluit bij de Nederlandse inzet voor ontwikkeling van het internationaal spoorgoederenvervoer en ook het internationaal personenvervoer per spoor.
- U geeft aan dat ProRail de totale investeringskosten voor Nederland op 15,4 miljard euro schat. Daarvan is 2,6 miljard euro benodigd voor de implementatie tot 2030 (de meeste eisen op het kernnetwerk). Tot 2040 is additioneel ca 10,1 miljard euro benodigd (enkele eisen op het kernnetwerk en het uitgebreid kernnetwerk) en tot 2050 additioneel 2,7 miljard euro (het uitgebreide netwerk). Hiervan is slechts een beperkt deel gereserveerd, dat betreft de huidige budgetten voor ERTMS implementatie en beperkte budgetten voor implementatie van 740m treinlengte en baanstabieleit / aslasten;
- In de impact scan wijst ProRail erop dat de mogelijkheid tot Europese financiering zeer beperkt is. Voor de resterende periode 2023 – 2027 van de Europese meerjarenbegroting is voor infrastructuur (spoor, water en weg) maximaal 3 miljard euro beschikbaar voor de 27 EU lidstaten. Over de budgetten van na 2027 (start nieuwe Europese meerjarenbegroting) is nog niets bekend.
- U geeft aan dat ProRail kritisch is over opname van een deel van de lijnen op de TEN-T kaarten en adviseert om deze lijnen te verwijderen van de kaarten of af te waarden. Dit omdat de aanvullende eisen op deze lijnen (zoals de eis van 160 km/uur op het uitgebreide kernnetwerk) niet leiden tot een grote extra kwaliteit voor de reizigers en goederenvervoerders, maar wel grote extra kosten met zich meebrengen. Dit brengt gewenste productverbeteringen soms in gevaar omdat de kwaliteitseisen niet gelijk zijn mee te nemen en zorgt voor verdringing van andere maatschappelijk nuttigere investeringen. De lijnen die nu op de kaarten zijn opgenomen zijn overgenomen van de TEN-T kaarten zoals vastgesteld onder de bestaande TEN-T richtsnoeren van 2013 met een zeer beperkt aantal wijzigingen voorgesteld door Nederland;
- U geeft aan dat u zo beperkt mogelijk gebruik wilt maken van de mogelijkheid om ontheffingen aan te vragen, om daarmee de prestaties van het TEN-T netwerk in Nederland zo consistent mogelijk te houden. De administratieve kosten van ontheffingen worden door ProRail geschat op minimaal € 100.000,- per ontheffing, per TEN-T-eis en per baanvak (tussen twee dienstregelknooppunten).

Datum

6 oktober 2023

Onze referentie

IENW/BSK-2023/236788

Opgesteld door

Bestuurskern
Dir. Openbaar Vervoer en
Spoor
Veiligheid en Goederen

Aan

Staatssecretaris IenW

Bijlage(n)

6

- Vanwege de aanzienlijke investeringen in het spoordomein die de TEN-T herziening zal vergen, is de Nederlandse inzet in de laatste fase van de onderhandelingen dat de door de Raad vastgestelde TEN-T vereisten niet kunnen worden verzwaard, terwijl het EP daar wel om vraagt. U geeft aan dat, gelet op het ambitieniveau van het EP, verlaging van de TEN-T vereisten in die situaties waar het kan in deze fase van de onderhandelingen moeilijk haalbaar lijkt, maar door u in ieder geval zal worden onderzocht. Belangrijk daarbij is met name een uitzondering voor de 160 km/uur eis voor de baanvakken die intensief door zowel het personen- als het goederenvervoer worden gebruikt.
- U geeft aan beperkt in te zetten op aanpassing van de kaarten. Specifiek geeft u aan dat u zich naar aanleiding van de impact scan als volgt wilt inzetten:
 - Den Haag – Rotterdam, Rotterdam – Utrecht, Utrecht – Amersfoort: Opname in het uitgebreide netwerk in plaats van in het kernnetwerk;
 - Amsterdam – Amersfoort – Deventer – Duitse grens: Aanvragen ontheffing voor de 160 km/uur vereiste;
 - Groningen – Eemshaven: Opname in het uitgebreide netwerk voor goederen;
 - Elst-Deventer: Opname in het uitgebreide kernnetwerk;
 - Lelylijn Amsterdam - Groningen – Bremen – Hamburg: Steun EP amendement, opwaarderen van het uitgebreide netwerk naar het uitgebreide kernnetwerk, zoals u onlangs de Kamer heeft geïnformeerd⁴;
 - Zwolle – Munster: Steun EP-amendement, toevoegen aan het uitgebreide netwerk;
 - Emmen – Rheine: Geen steun EP amendement om traject op uitgebreid netwerk te plaatsen.
- Tot slot geeft u aan dat de komende maanden in het teken staan van de trilogie en dat u de Tweede Kamer over de uitkomsten zult informeren. Ook geeft u aan dat u werkt aan een implementatieplan, inclusief financieringsmogelijkheden.

Datum

6 oktober 2023

Onze referentie

IENW/BSK-2023/236788

Opgesteld door

Bestuurskern
Dir. Openbaar Vervoer en
Spoor
Veiligheid en Goederen

Aan

Staatssecretaris IenW

Bijlage(n)

6

Informatie die niet openbaargemaakt kan worden

Niet van toepassing

Bijlagen

Volgnummer	Naam	Informatie
02	Bijlage 1. Concept Kamerbrief	Ondertekenen en verzenden naar de Tweede Kamer
03	Aanbiedingsbrief ProRail impactscan	Persoonsgegevens lakken; Verzenden naar de Tweede Kamer als bijlage 1 bij Kamerbrief

⁴ Kamerstuk 36200-A-73

04	Bijlage 2. Impactscan	Verzenden naar de Tweede Kamer als bijlage 2 bij Kamerbrief
05	Aanbiedingsbrief ProRail aanvullende impactanalyse	Persoonsgegevens lakken; Verzenden naar de Tweede kamer als bijlage 3 bij Kamerbrief
06	Aanvullende impactanalyse ProRail amendementen EP	Verzenden naar de Tweede Kamer als bijlage 4 bij Kamerbrief
07	Overzicht eisen TEN-T	Verzenden naar de Tweede Kamer als bijlage 5 bij Kamerbrief

Datum

6 oktober 2023

Onze referentie

IENW/BSK-2023/236788

Opgesteld door

Bestuurskern
Dir. Openbaar Vervoer en
Spoor
Veiligheid en Goederen

Aan

Staatssecretaris IenW

Bijlage(n)

6